

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

NGUYỄN ĐỨC TUY

**GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN
DU LỊCH BỀN VỮNG TÂY NGUYÊN**

Chuyên ngành : Kinh tế Phát triển
Mã số : 62.31.01.05

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:

Hướng dẫn chính: GS.TS. Đàm Văn Huệ

Hướng dẫn phụ: TS. Bùi Trường Giang

HÀ NỘI - NĂM 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu trong luận án là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận án

Nguyễn Đức Tuy

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

DANH MỤC BẢNG BIỂU

DANH MỤC CÁC HÌNH

LỜI MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu:	1
2. Tình hình nghiên cứu:.....	3
3. Mục đích nghiên cứu của luận án	10
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu:.....	10
5. Nhiệm vụ luận án phải giải quyết:	11
6. Phương pháp nghiên cứu:.....	11
7. Những đóng góp của đề tài:.....	12
8. Kết cấu của Luận án:	13
CHƯƠNG 1:	14
MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ KINH NGHIỆM PHÁT TRIỂN	14
DU LỊCH BỀN VỮNG.....	14
1.1. Du lịch và một số vấn đề về phát triển du lịch.....	14
1.1.1. Một số khái niệm liên quan đến du lịch	14
1.1.1.1. Du lịch	14
1.1.1.2. Tài nguyên du lịch và điểm hấp dẫn du lịch	17
1.1.2. Phát triển du lịch	18
1.1.2.1. Quan điểm về phát triển du lịch	18
1.1.2.2. Các điều kiện phát triển du lịch.....	19
1.1.2.3. Các xu thế cơ bản trong phát triển du lịch	20
1.2. Vị trí, vai trò của ngành du lịch đối với sự phát triển kinh tế-xã hội..	21
1.2.1. Vị trí của ngành du lịch	21
1.2.2. Vai trò của ngành du lịch	21

1.2.2.1. Đối với phát triển kinh tế	21
1.2.2.2. Vai trò du lịch trong lĩnh vực văn hoá - xã hội.....	23
1.2.2.3. Vai trò của du lịch trong hội nhập quốc tế	24
1.3. Phát triển du lịch bền vững	26
1.3.1. Định nghĩa về phát triển du lịch bền vững	26
1.3.2. Các yếu tố tác động đến việc phát triển du lịch bền vững.....	27
1.3.2.1. Về kinh tế:	27
1.3.2.2. Về chính trị:	28
1.3.2.3. Về xã hội:	29
1.3.2.4. Về môi trường:	30
1.3.3. Tiêu chí phát triển du lịch bền vững.....	31
1.3.4. Hợp tác, liên kết vùng - yếu tố quan trọng hàng đầu trong phát triển du lịch bền vững.....	33
1.3.4.1. Vùng lãnh thổ, vùng kinh tế và vùng du lịch.....	33
1.3.4.2. Xác định các bên tham gia hợp tác, liên kết trong hoạt động du lịch	34
1.3.4.3. Xác định nội dung hợp tác, liên kết phát triển du lịch bền vững	38
1.4. Kinh nghiệm phát triển du lịch bền vững	40
1.4.1. Kinh nghiệm thế giới	40
1.4.1.1. Thành phố Kyoto - Nhật Bản.....	40
1.4.1.2. Thành phố Madrid - Tây Ban Nha.....	42
1.4.1.3. Khu sinh thái rừng mưa Chilamate - Nam Mỹ	43
1.4.2. Kinh nghiệm trong nước	46
1.4.2.1. Thành phố Hội An - Quảng Nam.....	46
1.4.2.2. Du lịch cộng đồng Bản Lác, Mai Châu, tỉnh Hòa Bình.....	48
1.4.3. Bài học kinh nghiệm thành công.....	49
CHƯƠNG 2:	51
THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN DU LỊCH BỀN VỮNG.....	51
TRÊN ĐỊA BÀN TÂY NGUYÊN	51
2.1. Tổng quan về Tây Nguyên.....	51

2.2. Điều kiện kinh tế - xã hội ảnh hưởng đến phát triển du lịch bền vững	
Tây Nguyên	53
2.2.1. <i>Tăng trưởng kinh tế</i>	53
2.2.1.1. <i>Nông lâm nghiệp</i>	53
2.2.1.2. <i>Công nghiệp và xây dựng</i>	54
2.2.1.3. <i>Thương mại - dịch vụ</i>	55
2.2.2. <i>Đầu tư</i>	56
2.2.3. <i>Hạ tầng kinh tế kỹ thuật</i>	57
2.2.3.1. <i>Về giao thông</i>	57
2.2.3.2. <i>Cấp điện</i>	58
2.2.3.3. <i>Cấp nước</i>	58
2.2.3.4. <i>Bưu chính viễn thông</i>	59
2.2.3.5. <i>Hệ thống ngân hàng, tín dụng</i>	59
2.2.3.6. <i>Cơ sở đào tạo du lịch</i>	59
2.2.3.7. <i>Cơ sở hạ tầng y tế</i>	60
2.2.4. <i>Văn hóa - xã hội</i>	60
2.3. Thực trạng phát triển du lịch bền vững Tây Nguyên	61
2.3.1. <i>Về Kinh tế</i>	61
2.3.1.1. <i>Khách du lịch</i>	61
2.3.1.2. <i>Thu nhập du lịch Tây Nguyên</i>	65
2.3.1.3. <i>Hiện trạng cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch</i>	67
2.3.1.4. <i>Đầu tư phát triển du lịch Tây Nguyên</i>	70
2.3.2. <i>Về chính trị</i>	72
2.3.2.1. <i>Cơ chế, chính sách và môi trường đầu tư phát triển du lịch bền vững</i> <i>Tây Nguyên</i>	72
2.3.2.2. <i>Quản lý Nhà nước về phát triển du lịch bền vững Tây Nguyên</i>	76
2.3.2.3. <i>An ninh, chính trị ảnh hưởng đến việc phát triển du lịch bền vững</i> <i>Tây Nguyên</i>	78
2.3.3. <i>Về xã hội</i>	79
2.3.3.1. <i>Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa, lịch sử</i>	79

2.3.3.2. Phát triển nguồn nhân lực hoạt động du lịch	85
2.3.4. Về môi trường.....	86
2.3.4.1. Tài nguyên đất đai	86
2.3.4.2. Rừng	87
2.3.4.3. Khí hậu	87
2.3.4.4. Tài nguyên du lịch thiên nhiên.	88
2.4. Các nhân tố quan trọng cho sự phát triển du lịch bền vững Tây	
Nguyên	89
2.4.1. Sản phẩm du lịch	89
2.4.2. Liên kết phát triển du lịch Tây Nguyên.....	90
2.4.3. Công tác xúc tiến quảng bá du lịch	93
2.5. Đánh giá mức độ bền vững của du lịch Tây Nguyên	95
2.5.1. Qua phỏng vấn khách du lịch đến Tây Nguyên.....	95
2.5.1.1. Quá trình xây dựng phiếu, gửi phiếu phỏng vấn	95
2.5.1.2 Tổng hợp kết quả	95
2.5.2. Đánh giá theo tiêu chí bền vững.....	103
2.5.2.1. Kinh tế	103
2.5.2.2. Chính trị	103
2.5.2.3. Xã hội	104
2.5.2.4. Môi trường.....	105
2.5.3. Kết luận	105
2.6. Phân tích SWOT cho phát triển du lịch bền vững Tây Nguyên	107
2.6.1. Thiết lập Ma trận SWOT du lịch bền vững Tây Nguyên	107
2.6.2. Kết hợp điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức để xây dựng định	
hướng phát triển du lịch bền vững	107
CHƯƠNG 3:	109
ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN DU LỊCH	109
BỀN VỮNG TÂY NGUYÊN ĐẾN NĂM 2020.....	109
3.1. Bối cảnh chung ảnh hưởng đến phát triển du lịch bền vững Tây	
Nguyên	109

3.1.1. Bối cảnh quốc tế	109
3.1.2. Bối cảnh trong nước	111
3.1.3. Bối cảnh của vùng Tây Nguyên.....	112
3.2. Quan điểm, mục tiêu và định hướng phát triển du lịch bền vững Tây Nguyên	113
3.2.1 Quan điểm	113
3.2.2. Mục tiêu.....	114
3.2.3. Định hướng phát triển du lịch bền vững Tây Nguyên đến năm 2020 ...	114
3.2.3.1. Định hướng không gian du lịch Tây Nguyên	114
3.2.3.2. Định hướng thị trường du lịch.....	115
3.2.3.3. Định hướng phát triển sản phẩm du lịch.....	118
3.2.3.4. Định hướng phát triển các tuyến du lịch	121
3.4. Đề xuất giải pháp phát triển du lịch bền vững Tây Nguyên	123
3.4.1. Nhóm giải pháp bền vững về kinh tế	123
3.4.1.1. Giải pháp phát triển bền vững về kinh tế du lịch.....	123
3.4.2. Nhóm giải pháp về ổn định chính trị, bảo đảm quốc phòng, an ninh, trật tự, an toàn xã hội.....	130
3.4.3. Nhóm giải pháp phát triển bền vững về Văn hóa - Xã hội.	130
3.4.3.1. Bảo tồn, phát huy di sản văn hóa và tài nguyên du lịch nhân văn	130
3.4.3.2. Phát triển nguồn nhân lực	131
3.4.4. Nhóm giải pháp phát triển bền vững về môi trường.....	133
3.4.4.1. Bảo tồn và khai thác bền vững tài nguyên và đa dạng sinh học.....	133
3.4.4.2. Tuyên truyền nâng cao nhận thức	133
3.4.5. Giải pháp hợp tác, liên kết phát triển du lịch bền vững Tây nguyên....	133
3.4.6. Chủ động và tích cực hội nhập và hợp tác quốc tế về du lịch.	136
3.4.6.1. Xây dựng các hành lang du lịch kết nối các địa phương trong "Tam giác phát triển".....	136
3.4.6.2. Tăng cường hợp tác quốc tế về du lịch.....	136
3.4.7. Tăng cường quản lý nhà nước về kinh tế, văn hóa, xã hội và MT.....	137
3.4.7.1. Giải pháp quy hoạch và quản lý quy hoạch.....	137

3.4.7.2. <i>Kiện toàn và đổi mới tổ chức, cơ chế quản lý</i>	138
3.4.7.3. <i>Tăng cường xúc tiến quảng bá du lịch</i>	139
3.5. <i>Đề xuất cơ chế, chính sách cho phát triển du lịch bền vững T.Nguyên</i> ...	140
3.5.1. <i>Đối với Chính phủ và các Bộ, ngành Trung ương</i>	140
3.5.2. <i>Đối với vùng Tây Nguyên</i>	143
3.5.3. <i>Đối với các tỉnh Tây Nguyên</i>	143
3.5.4. <i>Đối với doanh nghiệp</i>	143
KẾT LUẬN	144
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	147
Tài liệu tiếng Việt	147
Tài liệu tiếng Anh	150
Phụ lục 01	152
TỔNG HỢP KẾT QUẢ PHỎNG VẤN MỨC ĐỘ HÀI LÒNG CỦA DU KHÁCH ĐẾN ĐẮK LẮK	152
Phụ lục 02	154
TỔNG HỢP KẾT QUẢ PHỎNG VẤN MỨC ĐỘ HÀI LÒNG CỦA DU KHÁCH ĐẾN GIA LAI	154
Phụ lục 03	156
TỔNG HỢP KẾT QUẢ PHỎNG VẤN MỨC ĐỘ HÀI LÒNG CỦA DU KHÁCH ĐẾN ĐĂKNÔNG	156
Phụ lục 04	158
TỔNG HỢP KẾT QUẢ PHỎNG VẤN MỨC ĐỘ HÀI LÒNG CỦA DU KHÁCH ĐẾN LÂM ĐỒNG	158
Phụ lục 05 :	160
TỔNG HỢP KẾT QUẢ PHỎNG VẤN MỨC ĐỘ HÀI LÒNG CỦA DU KHÁCH ĐẾN KON TUM	160

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

APEC	Tổ chức Hợp tác Kinh tế châu Á-Thái Bình Dương (Asia Pacific Economic Cooperation)
ASEAN	Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (Association of Southeast Asian Nations)
BOT	Xây dựng - kinh doanh - chuyển giao
BTO	Xây dựng - chuyển giao - kinh doanh
BT	Xây dựng - chuyển giao
CN	Công nghiệp
TN	Tây Nguyên
FDI	Vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội (Gross Domestic Product)
ODA	Nguồn vốn viện trợ phát triển chính thức
QLNN	Quản lý nhà nước
UBND	Ủy ban nhân dân
UBNDTP	Ủy ban nhân dân thành phố
UNWTO	Tổ chức Du lịch thế giới (World Tourism Organization)
WB	Ngân hàng thế giới (World Bank)
WTO	Tổ chức thương mại thế giới (World Trade Organization)

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 2.1	Một số thông số của khu vực Tây Nguyên	Trang 52
Bảng 2.2	Số lượng đơn vị hành chính 5 tỉnh ở vùng TN	Trang 53
Bảng 2.3	Số lượng khách quốc tế đến Tây Nguyên (2000 - 2012)	Trang 61
Bảng 2.4	Số lượng khách của một số thị trường quốc tế đến TN	Trang 62
Bảng 2.5	Các thị trường khách quốc tế đến các tỉnh TN (năm 2012)	Trang 63
Bảng 2.6	Số lượng khách nội địa đến các tỉnh TN (2000 - 2012)	Trang 64
Bảng 2.7	Thị trường khách nội địa đến các tỉnh TN (năm 2012)	Trang 65
Bảng 2.8	Tổng thu nhập du lịch TN, giai đoạn 2005 - 2012	Trang 66
Bảng 2.9	Cơ cấu tổng thu nhập từ du lịch vùng TN (2005 - 2012)	Trang 67
Bảng 2.10	Cơ sở lưu trú du lịch các tỉnh Tây Nguyên (2000 - 2012)	Trang 68
Bảng 2.11	Hạng cơ sở lưu trú du lịch vùng Tây Nguyên	Trang 68
Bảng 2.12	Chỉ số cạnh tranh cấp tỉnh	Trang 75
Bảng 2.13	Di tích lịch sử cấp Quốc Gia trên địa bàn Tây Nguyên	Trang 84
Bảng 2.14	Lao động du lịch các tỉnh vùng TN (2005 - 2011)	Trang 85
Bảng 2.15	Tỷ lệ khách du lịch quốc tế đến các tỉnh qua phỏng vấn	Trang 96
Bảng 2.16	Đánh giá thực trạng chất lượng và tính bền vững của du lịch các tỉnh TN qua phỏng vấn	Trang 101
Bảng 2.17	Ma trận SWOT du lịch bền vững Tây Nguyên	Trang 107